

ζήτημα αὐτὸ τοῦ Ἀνατόλ Φράνς καὶ ἀληθὲς ἰδρυτὴς τῆς ἐμπρεσσιονιστικῆς κριτικῆς. Κάτι παρόμοιον ἐπεχείρησε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἴσως, συγγράφων τὰ «φιλολογικὰ τοῦ σκίτσα» τὸ τελευταῖον ἔργον, ὃ διευθύνει τοῦ «Νουμά» κ. Ταγκόπουλος. Ὁμιλῶν περὶ τῶν συγχρόνων του, περὶ τοῦ Παλαμά, τοῦ Γαβριηλίδου, τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Ξενοπούλου, τοῦ Μητσάκη, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀποθανόντων ἢ ζώντων λογοτεχνῶν καὶ κορυφαίων δημοσιογράφων, τ' ἄρθρα τῶν ὁποίων ἤγγισαν πολλάκις τὰ ὅρια τοῦ λογοτεχνικοῦ ὕφους, εὐρίσκει τὸν τρόπον, ἔμμεσον ἢ ἄμεσον νὰ μᾶς εἴπῃ τόσα διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε μέσα εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου, τὸ σκίτσο, βιογραφικὸν καὶ λογοτεχνικὸν τοῦ συγγραφέως, προβάλῃ ζωηρότερον ἀπὸ τὰ σκίτσα τῶν ἄλλων. Μανθάνομεν αἰφνης ἀπὸ τὰ Φιλολογικὰ Σκίτσα, ποῖα ἦσαν τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ κ. Ταγκοπούλου, εἰς ποῖα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας ἐντεμπουτάρισε, τὰς περὶ τοῦ ἔργου του κρίσεις τῶν σκιαγραφουμένων, καὶ πλείστας ἄλλας λεπτομερείας λίαν ἐνδιαφερούσας, τῆς νεότητός του καὶ τῆς ὁρίμου του ἡλικίας. Εἰς τὸ βάθος τοῦ πίνακος ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε ὁ κ. Ταγκόπουλος. Ἡ ἰδική του μορφή δεσπάζει τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ δὲν εἶναι μὲ ὀλιγωρίαν τῆς ἰδικῆς του τέχνης σκιαγραφημένα. Ζωντανεὺει πρόσωπα, πράγματα, περιβάλλοντα, τρόπους ζωῆς, ἐποχάς, μὲ ὀλίγας γραμμάς, συντόμοις, ἀλλ' εὐγλώτους καὶ παραστατικὰς. Ἐνθὺ μεῖται ἱππεύδεια, φράσεις χαρακτηριστικὰς ἐνὸς συγγραφέως καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πενιχρὸν ὕλικόν κατορθώνει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ πολλάκις μίαν ὁλοζώντανον μορφήν. Εἰς ἄψυχα πράγματα ἐμφυσᾷ ζωὴν. Τί ζωντανότερον αἰφνης ἀπὸ τὴν σκιαγραφίαν τοῦ Μητσάκη ἢ τοῦ Γαβριηλίδου; Ὅταν τὰς ἀναγνώσωμεν δύσκολα λησμονοῦμεν τοὺς σκιαγραφουμένους. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον αὐτὴ ἡ ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ταγκοπούλου. Τὰ «Φιλολογικὰ Σκίτσα» ἔχουν καὶ τὴν ἱστορικὴν των σημασίαν. Εἶνε ἓνα δοκουμενόν, μία πηγὴ πληροφοριῶν περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν κορυφαίων λογοτεχνῶν μιᾶς ὁλοκλήρου ἐποχῆς. Καὶ δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα αὐτό.

ΚΑ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΣΤΑΧΤΟΜΠΟΥΤΑ

Ἐνα δειλινὸ ὁ κ. Παντελῆς Χόρν ἐμπήκε στὸ θέατρο τῆς Κυβέλης κρατώντας στὸ χέρι του μιὰ κουλούρα καὶ τρώγωντάς τηνε μακαρίως. Μόλις εἶχαν ἀρχίσει νὰ πρωταφτεϊάνουν κουλούρες μὲ ἀνάμιχτο ἀλεύρι καὶ μοῦ κινήθηκε ἡ περιέργεια.

— Δὲς μου, Παντελῆ, λίγο, τοῦ εἶπα, νὰ δοκιμάσω τί λογὴς πρᾶμα εἶναι τὸ καινούριο αὐτὸ φρούτο ποῦ μᾶς χάρισε ἡ αὐτοτέλεια !..

Ὁ Παντελῆς μοῦρρηξε μιὰ λοξὴ μάτια καὶ μὲ στόμα μπουκωμένο μοῦ εἶπε :

— Τί ἔκανε λείει ;... Νὰ μοῦ πάρεις τὴν μπουκιά ἀπ' τὸ στόμα μου ;...

Νά, ἔλεγε ἡ ψυχροσύνη τοῦ Παντελῆ : Νὰ μὴ τοῦ πάρουν τὴν μπουκιά ἀπὸ τὸ στόμα του.

Γι' αὐτὸ ἀγωνίζεται τόσα χρόνια τώρα καὶ στὸ θέατρο : Γιὰ τὴν περίφημη μπουκιά.

Καὶ ἀγωνίζεται κρατερῶς μὲ ὅλα τὰ μέσα. Καὶ μὲ τὴν κριτικὴν, καὶ μὲ τίς φιλίες καὶ τὰ λιβανίσματα τῶν ἡθοποιῶν, καὶ μὲ τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον κάθε δραματικοῦ συγγραφέα ποῦ δείχνει κάποιαν ὀρεξὴ νὰ δουλέψῃ τιμιώτερα καὶ ἀξιοπρεπέστερα γιὰ τὸ θέατρο—καὶ ἀγωνίζεται μὲ ὅλα, μὲ ὅλα.

Παρακολουθεῖ ταχτικώτατα τὸ θέατρο καὶ βλέπει τί θέλει τὸ κοινόν, σφυγμομετράει τὸ λαϊκὸ γούστο.

Βλέπει λ. χ. πὼς ὁ Πρινέας μαζεύει κόσμον μὲ τὸ ἀνόητο «Κέτσεν ... σίμου», — γιὰτὶ νὰ μὴ μιμηθοῦμε λίγο καὶ τὸν Πρινέα στὰ νεώτερα ἔργα μας ; Βλέπει τὸ Βότη νὰ αἰσχρολογεῖ ἀπὸ «σκηνῆς», — καλὸς εἶναι καὶ ὁ Βότης. Μὰ καὶ ὁ Ξενοπούλος ποῦ γράφει κάπως σοδαρώτερα, τραδάει καὶ αὐτὸς κόσμον, — ἄς ἀλατίσουμε μὲ λίγο Ξενοπούλου τὸ καινούριον μας. Μὰ καὶ ὁ φιλοσοφικώτατος Μελὸς θαμάζεται, — πᾶρ' τε καὶ λίγο Μελά. Ὡστόσο ἡ ἡθογραφία εἶναι τῆς μόδας, ἔχει πέραση, χειροκροτεῖται, τραδάει κόσμον, — ἀδάντε καὶ γιὰ τὴν ἡθογραφίαν. Κι ἂν ἀνέδασε ὁ Πρινέας φέτος γαῖδαρον στὴ σκηνή, θ' ἀνεδάσει τοῦ χρόνου ὁ Παντελῆς ... αὐτοκίνητο — καὶ νὰ μοῦ τὸ θυμᾶστε.

Καὶ κατασκευάζεται ἔτσι τὸ «Φιντανάκι» καὶ ξεφυτρώνει ἡ «Σταχτομπούτα» καὶ ἄλλα.

Ἡ μπουκιά τῆς κουλούρας πάντοτε. Νὰ μὴν τὴν ἀρπάξῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ στόμα μας τὴν μπουκιά.

Κ' ἔτσι ὁ Παντελῆς εἶναι ὁ μεγαλύτερος δραματικὸς συγγραφέας. Ὁ ὑπερμεγαλύτερος. Καὶ μὲ ὅλο τὸ δίκιο του.

II. ΑΧΟΡΝΟΣ

ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ

Δὲν ξεχνῶ τὴν ἀπόμειρη
τοῦ σπιτιοῦ σου γωνίτσα,
ποῦ πάντα τὴν ἐλάμπρυνε
τὸ χαμογέλιο σου, ἴτσα.

Μήτε τὸ πάντα δλάνοιχτο
στὸν κάμπο παραθύρι,
ὅπου τὸν πόνο μου ἀφίνα
τὸ σὺθαμπο οὐ γείρει. .

Μήτε τὴν αὐρὰ ποῦ ἔρχονταν
νὰ μὲ χαϊδέψῃ—ὠϊμένα !
Μὰ δὲν ξεχνῶ περσότερον
ἀπ' ὅλα, Ἐσένα, Ἐσένα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ